

ime a szubjektív jogot formáló tény lett. Ebben a megvilágításban még inkább érződik a dogmatikai megoldásnak az erőltetettsége: a lemondás a fél akaratára visszavezetett olyan kötelemszüntetés, amelyet valójában a jogszabály szüntet meg. Az elévülési idő hosszabb tartamával való összefüggést itt csak megemlítjük, aminek legjellemzőbb példája: a felgyülemelő kamat. (Kölcsönkamattal három év után az elévülés jogszabálya címén, örökösödési igény kamata a felgyülemelés vélemezett lemondás címén szűnik meg.)

A jogszemléletnek attól a korábban szinte jogi klasszikus számbamenő felfogástól a feleknek törvény előtti egyenlőségétől (amelynek legesipősebb kritikáját Anatole France mondotta: a jogszabály egyaránt megtiltja a gazdagnak és koldusnak, hogy a hidaltól háljon) való eltérésre a felek szubjektív *egyéni* viszonyainak a jogformáló tényezők közé való bevonása, letagadhatatlan fejlődés a jogrendnek életében.

A jogfejlődés után térjünk vissza a konkrétumra. A Kuria P. III. 4671/1928. sz. határozata, amellyel az 1914-ben született törvénytelen gyermek tartási igényének nyilván 1926. vagy 1927-ben (nem tűnik ki pontosan) indított perrel való érvényesítése felől határozott, az alsóbíróságoknak a gyermek születéséig visszamenő időre támasztott igényt elutasító álláspontját bölcs és emberséges állásfoglalással megváltoztatta és a felgyülemelt tartásdíjat a gyermek születéséig visszamenően részletfizetések engedésével megítélte. A határozat utal arra, hogy a lemondás csupán vélelem, amely megdönthető. A Kuria „abból a tényállásból, hogy az évek során át házassági ígéretekkel s a gyermektartási kötelezettségnek házasságkötéssel való megoldásával áttatott s bizalmas kihasználásával követelése érvényesítésétől visszatartott felperesnek magatartása, hogy a gyermektartási igény érvényesítése iránt további lépéseket nem tett, a felperessel szemben az érvényesítés indokolatlan elmulasztásának megállapítására nem szolgálhat“. Hozzá tartozik még a tényálláshoz, hogy az alperes vagyoni és jövedelmi viszonyainak szükségessége is visszatartotta a felperest a korábbi keresetindítástól.

A jogszabály nem lélek nélküli mechanizmus és ez a döntés méltóan sorakozik társadalmilag aránylag kisebb fontosságára való tekintet nélkül, a Kuria tekintélyét megalapozó, egyre megújító tényei mellé. B. S.

Utóöröklési jog biztosítása végrendelet ellenére. Vagy két éve, hogy a Kuria egy határozatot hozott, amellyel az utóöröklési jog biztosítását rendelte el, noha a végrendelet kifejezetten kizárta az utóörökösnek a biztosítás kérésére való jogát. A határozat azon alapult, hogy az örökös a hagyatéki tárgyakat elidegenítette és ezzel az utóörökös jogát veszé-

lyeztette. A veszélynek magánjogi értékelését láttuk a határozatban és örvendetesnek tartottuk, hogy a Kuria az élet-szükségletei iránti eleven érzéssel megállapította a végrendelet ellenére is a biztosításhoz való jogot. Most a Kuria P. I. 1504/1929. számú határozattal megismétli az előző döntést, mondván: „Ami az utóöröklési jog biztosítása iránt előterjesztett keresetet illeti, a végrendelet hatodik fejezetének tartalmából nyilvánvaló, hogy az örökhagyó attól a bizalmától vezettetve tiltotta el az utóörököst az utóöröklési jog biztosításától, hogy alperes a hagyaték állagának fenntartására a végrendeletben meghagyott kötelezettségét biztosítás nélkül is teljesíteni fogja, és ekként a biztosítás mellőzésének feltétele volt az, hogy az alperes ezt a kötelezettségét teljesítse. A perben nem vitás, hogy az alperes a hagyatékból jelentékeny értékű vagyontárgyakat elidegenített, miáltal a biztosítás mellőzésének feltétele megdőlt, ennél fogva az alperes biztosítást tünni tartozik.“

Az előző határozat lényegben ugyanazon indokokon alapszik és így az elhamarkodás veszélye nélkül „állandó gyakorlatnak“ tekinthetjük a Kuria itt megnyilvánult álláspontját. A gyakorlatnak ezt a megerősödését örömmel fogadjuk, de két megjegyzéssel kísérik.

Az utóöröklési jog biztosításának kizárásánál az örökhagyót vezethette az a szándék is, hogy nemcsak az előörökösnek azt a kényelmi, gazdasági érdekét kívánta szolgálni, hogy a biztosítási kötelezettség őt szabad mozgásában ne fésélyezze, de a szabad rendelkezési jogot az utóörökös rovására is jogszerű érvényesüléshez akarta juttatni, röviden, hogy a biztosítás kizárásában a fidei commissum eius quod supere-rit elrendelése rejlik. Ez esetre pedig az utóörökös jogi sérelmet nem szenved, mert ezzel a kockázattal őt az örökhagyó megterhelte és a kockázat esetleges valóra válása ellen ő nem panaszkodhat. Csak ha a végrendeletből kitetszik, hogy az örökhagyó nem gondolt a kockázat terhének ily értelemben való áthárítására, akkor van helye a Kuria álláspontjának. Ez a megjegyzés nem ellenvetés a kuriai határozattal szemben, mert a Kuria határozata egyenesen utal a fenti okfejtés értelmében a saját álláspontjával szükséges területi korlátozásra.

A másik megjegyzésem a Kuria konstrukciójára vonatkozik. A Kuria döntése, hogy úgy mondjuk tényállás értelmezése, nem jogi alapokon nyugszik. A Kuria nem dekretálja azt a tételt, hogy a veszélyeztetés ex lege jogot ad az egyébként a felet meg nem illető biztosításra, sőt a Kuria azt hozza ki a feltételnek, mint jogdogmatikai segédeszköznek igénybevételeivel, hogy a biztosítás joga ex testamento a fél rendelkezésétől és nem ex lege illeti az utóörököst. Ez az álláspont a tényállás erőltetése; a végrendelet kiindulhat valamely feltevésből, de e feltevés még nem feltétel. A magunk

réséről a feltevésnek a feltétellel való egyenlősítését a feltevés jogkövetkezéseinek a feltétel jogkövetkezéséhez való közelebb hozatalát kívánatosnak tartjuk, de egyelőre az élő jog a feltevés és a feltétel közt elég éles határvonalat húz. Igaz, hogy ép a végrendeletnél, mint nem forgalmi ügyletnél a feltevés erősebben érvényesül már mai gyakorlatunkban is, mint a forgalmi ügyletnél. Gondoljunk csak arra a jogtételre, hogy a végrendelet megdől, ha a végrendelet tételekor, gyermektelen embernek utóbb gyermeke születik. De még az örökösödési jog körében sincs oly általános jogszabály, mely a feltevést elvileg egyenlősítené a feltétellel. A Kuria ezúttal is szívesebben támaszkodik a konkrét tényállásra, mint egy általános jogszabályra, amelynek kimondásától még akkor is huzódozik, amikor önmaga teremti meg az új jogszabályt.

B. S.

Mit jelent lakást felajánlani? A 4444/1929. M. E. sz. rendelet 6. §-a és az ad 4444/1929. sz. pótrendelet lehetővé tették, hogy a háztulajdonos negyedévenként egy lakást felmondjon abban az esetben, ha az idézett rendeletekben meghatározott feltételek melletti lakást felajánl a bérlőnek. Ezzel az intézkedéssel a rendelet azonban az alább következők szerint teljesen lehetetlenné tette a felmondást, sokkal inkább lehetetlenné, mint az eddig volt.

Az eredeti rendelet 6. §-a szerint ugyanis a felmondott lakás helyébe más lakást 8 nappal előbb kell felajánlani, mint amely időpontra a felmondás szól és ennek a felajánlott lakásnak a bére egy éven át nem haladhatja meg a hasonló és még lakásügyi korlátozások alatt álló lakások alapbérének 100%-át.

Mit jelent azonban ez a rendelkezés a gyakorlatban? Nem kevesebbet, minthogy a háztulajdonos, aki bérlőjének a 6. §. értelmében felmondott, kénytelen egy terjedelem szempontjából megfelelő lakást — a terjedelem ugyanis az egyetlen világosan meghatározott pont a 6. §-ban — a saját költségén előre kibérelni, hogy az a felmondás határidejét 8 nappal megelőzően a bérlő rendelkezésére bocsájtható legyen, mert, ha a bérbeadó a felajánlott lakást nem bérlő ki előre és annak legalább negyedévi bérét nem fizeti ki, nem fog olyan bérbeadó akadni, aki éppen a házbérnegyedlet megelőző 8 napon át nem fog más jelentkező bérlővel tárgyalásba bocsájtkozni azért, mert egy más bérbeadó köteles a lakást 8 nappal megelőzően felajánlani. A háztulajdonos, aki a 6. §. szerint felmondott, kényszerül tehát egy lakást a saját költségén kibérelni, mert egyébként nem tud a rendelet követelményeinek megfelelni a lakás kellő időben való felajánlása tekintetében.